

Do nového roku 1961

Generálmajor Václav Vitánský

Jako každý dobrý hospodář, tak i my musíme provést vyúčtování naší práce v uplynulém roce. V tomto vyúčtování je třeba především ukázat na to, jak „Vojenská mysl“ — náš vojenský teoretický časopis, rozvíjel soudobou vojenskou vědu, jak zdokonaloval úroveň operačního myšlení našich velitelů, štábů a dalších generálů a důstojníků — čtenářů „Vojenské mysli“, jak přinášel především to nové, o čem se v teorii vedení soudobé války mluví. Musíme zkonfrontovat, do jaké míry se podařilo přispět k celkovému zvýšení operační úrovně v naší armádě, jakým dílem na tom se podílí i náš časopis. Bude třeba si ukázat i na to, jak roste nebo se snižuje úroveň našeho časopisu a ne na posledním místě musíme vidět i to, jak nám roste počet spolupracovníků, dopisovatelů a jakého složení jsou jejich řady. Vždyť i tato skutečnost, a můžeme říci, že v první řadě ona je základem hodnoty časopisu a jeho oblíbenosti.

*

Je možné říci, že teoretická úroveň „Vojenské mysli“ se každým rokem zvyšuje a bylo tomu tak jistě i v roce 1960. Po delším hledání bylo dosaženo toho, že v časopise se řeší živá problematika, poměrně správně se reaguje na nové problémy vojenské vědy a v první řadě operačního umění. Podařilo se nám, aby každé jednotlivé číslo mělo své jednotlé ideové zaměření. Je samozřejmé, že tohoto cíle nemohlo být dosaženo ihned, protože množství hodnotných článků nebylo vždy v takovém výběru jako je nyní. Redakční rada bývala vědecká za každý příspěvek, ať se týkal nového, nebo rozměňoval starou problematiku. Redakční rada může proto nyní cílevědomě vybírat, sestavovat a proto jednotlivá čísla „Vojenské mysli“ nejsou již pouhým souhrnem jednotlivých příspěvků zaslaných našimi dopisovateli.

Tematika „Vojenské mysli“ ve své podstatě již odpovídá Rozkazu ministra národní obrany pro přípravu vojsk ve výcvikovém roce a Směrnici pro operační přípravu generálů a důstojníků vyšších štábů na výcvikový rok. Můžeme říci, že se časopis stal dobrým pomocníkem, který již určitým podílem přispívá k zdárnému plnění uvedených hlavních dokumentů. Zabezpečujíc plnění uvedených dokumentů, které jsou současně i dokumenty stranickými, plní „Vojenská mysl“ důležitý politický úkol.

Proto na stránkách „Vojenské mysli“ v uplynulém roce jsme našli většinu článků, které se týkaly problémů organizace, vedení a zabezpečení operací počátečního období války, proto se ve „Vojenské mysli“ reagovalo včas na projevy soudruha N. S. Chruščova a ministra národní obrany SSSR maršála Sovětského svazu Malinovského. Vždyť tato problematika je zvláště charakteristická pro naši epochu a její správný teoretický výklad je velikou pomocí v tom, aby se každý v těchto složitých otázkách orientoval a dovedl si promítnout (dobře teoreticky vyzbrojen) i svoje konkrétní úkoly a jak je nejlépe plnit. A o to nám právě jde.

Současné však je třeba vidět, že se nám dařilo zase o něco lépe než dříve i to, že náš časopis nebyl jen tribunou proklamování oficiálních názorů, ale že bylo v něm sledováno i další prohloubení a širší osvětlení těchto názorů. Kromě toho byla zde neustálá snaha rozvíjet širokou diskusi ke všem aktuálním otázkám, prohlubovat otázky, které byly předmětem služebního školení, byla snaha zevšeobecnovat dobré zkušenosti a všim tím přispívat k zvýšení operační připravenosti generálů a důstojníků jako jednoho ze základních prvků bojové pohotovosti a bojeschopnosti naší lidové armády.

To podle našeho názoru jsou určité a jisté nemalé úspěchy, kterých bylo dosaženo plodnou prací našich spolupracovníků — dopisovatelů a citlivým výběrem jednotlivých článků v redakční radě a v nemalé míře i obětavou prací všech pracovníků redakce, kteří jednotlivá čísla připravují do tisku.

*

Na druhé straně vedle úspěchů, kterých bylo dosaženo, musíme vidět i celou řadu větších i menších nedostatků, které nás v průběhu roku doprovázely. Někteří z nich jsou nedostatky již delší dobu se opakující, jiné se v uplynulém roce objevily poprvé. V každém případě musíme se nad nimi dobře zamyslet, provést jejich analýzu a houževnatě pracovat k jejich odstranění.

I když se politická úroveň časopisů značně zvýšila, i když bylo již upuštěno od dlouhých a všeobecných politických i odborných úvodů, které byly vždycky jakýmsi nabíráním dechu před zahájením vlastního článku, přece jenom se tento zlovyk ještě tu a tam objeví. Řada článků postrádá to nejpodstatnější, tj. provedení správných závěrů z hlavních myšlenek článku. My však víme, že právě závěry jsou tak důležité pro praktickou činnost vojsk. Poměrně málo se v našem časopise ukazuje na politickou práci a v minulém roce nevyšel ani jediný článek, který by pojednával o politickém zabezpečení práce štábů při cvičeních nebo článek s podobnou tematikou.

Jedním z velikých nedostatků naší práce je dosud malý předstih v teoretickém myšlení. Nechceme zde na tento nedostatek ukazovat jako na nějakou novou věc, protože je to nedostatek stále se opakující a současně nechceme, aby předstih byl chápán jako několikaletý. Přesto však chceme ukázat, že ve vědecké práci a ve vojenskoteoretické práci je otázka předstihu požadavkem nezbytným. Jinak se nemůže naše teoretická práce stát vodítkem správnému tvůrčímu uplatnění v jednotlivých štábech a nemohla by přispět k další aktivitě generálů a důstojníků naší armády.

I když víme, že rozvoj techniky je důležitým podkladem pro rozvoj teorie vojenského umění, víme současně i to, že rozvitě teoretické myšlení dává správný směr k dalšímu rozvoji vojenské techniky. Teoretické myšlení usměrňuje vývoj jednotlivých druhů vojsk, vývoj bojové techniky a jiných prostředků bojového použití. V tomto směru však náš časopis i nadále nesehrává potřebnou úlohu.

„Vojenská mysl“ neuveřejňovala (protože neměla k dispozici) kolektivní práce, které, jak ukazuje zkušenost (viz příspěvek příslušníků velitelství dělostřelectva MNO ve zvláštním čísle VM), mají vysokou kvalitu zpracování. Právě tak je stále málo příspěvků od svazků a armád. To je velký nedostatek hlavně proto, že „Vojenská mysl“ se nestala tribunou zevšeobecnování zkušeností z vojsk a neplní tak jeden ze svých hlavních úkolů. Náš časopis málo uveřejňuje zkušenosti armád států — účastníků Varšavské smlouvy. Málo se předkládají zajímavé

články z jejich odborných časopisů a co je ještě horší, že účastníci cvičení spojeneckých armád (členové našich delegací) nerozdílejí své dojmy a své poznatky na stránkách našeho časopisu s ostatními.

Jedním z nejzávažnějších nedostatků však i nadále zůstává to, že většina článků napsaných pro „Vojenskou mysl“ má pouze popisný charakter. Články jsou více nebo méně zdařilou reprodukcí různých přednášek nebo rozborů MNO a GŠ a jsou velmi nekonkrétní. Většina článků již obsahuje známé a stále se opakující problémy. Víme, že není možné psát stále o nějakých zcela nových problémech, ale současně musíme trvat na tom, aby na stránkách našeho časopisu se i známé problémy rozebíraly v novém světle, v nové perspektivě. Jestliže nebudeme problémy soudobého vojenství a operačního umění rozebírat nově, pak to samozřejmě nevyzve žádnou nebo zcela nepatrnou diskusi. Zde nepomůže nic, že někteří autoři pak v závěru článku k diskusi vybízejí. Je třeba napsat článek tak, aby jeho obsah sám k diskusi vyzval a pak potřebu diskuse nebude nutné na konci zdůrazňovat a nabízet.

Tyto a další nedostatky jsou příčinou toho, že „Vojenská mysl“ se dosud nestala plně oblíbeným časopisem, že se nestala nezbytným pomocníkem generálů a důstojníků při dalším zvyšování jejich operační úrovně. Tím se i snaha redakce časopisu, přes jeho zvyšující se úroveň, dosud míjí účinkem.

*

Bude třeba poukázat na hlavní příčiny nedostatků našeho časopisu, abychom se jich v novém roce 1961 vyvarovali.

Základním kritériem účinnosti vojenského tisku je to, jak přispívá a jak se podílí na zvyšování bojové pohotovosti a to v celém komplexu problému. Jestliže v dosažení vysokého stupně bojové pohotovosti nebylo ještě dosaženo všeho, pak se na tom samozřejmě podílí i vojenský tisk. Je třeba si uvědomit, že dosavadními formami nedosáhneme rozhodujících a konečných výsledků. Je třeba najít a nekompromisně prosazovat nový — kvalitativně nový podchod k této rozhodující problematice.

Zatím naše názory, zejména ve „Vojenské mysl“ a „Vojenství“ jdou ve vyjetých kolejkách a důkladná teoretická rozpracování vlivu (rozhodujícího vlivu) zbraní hromadného ničení a raket na charakter a způsoby vedení války, operace a boje dosud chybějí. Většinou se omezíme pouze na konstatování, že tyto zbraně a bojové prostředky mají velký vliv, ale tím to obyčejně končí. Málo využíváme sovětských zkušeností. Neuvědomujeme si, že rozhodující význam sovětských poznatků a zkušeností vyplývá jednak z třídní politické funkce naší armády, jednak ze zásadních změn ve vojenské vědě i technice. Současně je třeba vidět, že objektivní zákonitosti vývoje vojenství, teoretické rozpracování dalšího vývoje vojenské vědy v podmínkách použití raketových zbraní s termonukleárními náložemi mohou být důsledně a komplexně studovány a zevšeobecnovány a realizovány pouze na úrovni státu s velkými ekonomickými a technickými zdroji a možnostmi. Z tohoto hlediska jistě SSSR představuje mocnost prvního řádu nehledě na to, že v některých otázkách představuje velmoc vůbec první na světě. SSSR nám ochotně a nezištně předává svoje zkušenosti a potřebné výsledky vojenské vědy a techniky. My ovšem, jako stát s vysoce rozvinutým prů-

myslem nemůžeme jenom tyto zkušenosti pasivně přejímat, ale dále je v našich konkrétních podmínkách rozvíjet a tím zpětně pomáhat společnému cíli.

Často však vidíme, že nové výsledky vědy a techniky jsou v praxi velitelů, štábů a vojsk prosazovány starými, přežitými formami, které nemohou přinést očekávané výsledky, naopak plodí dogmatismus a rutinérství. Příčinou jsou zastaralé názory a představy na soudobé vojenství, zaostávání v myšlení a teoretickém rozvinutí, ale hlavně nedostatečné skloubení političnosti a odbornosti v myšlení a tím i v jednání lidí.

Na těchto nedostatcích se do značné míry podílí i stále nižší stav vojensko-vědecké práce a vojenského odborného tisku vůbec. Náš odborný tisk není dosud tím výrazným nástrojem, který by rozhodujícím způsobem měnil myšlení lidí — myšlení generálů a důstojníků — a změnou v myšlení lidí dosáhl i změny v dosavadní praxi. Do té doby, dokud bude přinášet náš odborný tisk abstraktní teorii, dokud bude mít místo praktikismus v zaměření časopisů, dotud neuvidíme ani změny v praktické činnosti velitelů a štábů, dotud nebudeme plnit poslání našeho tisku.

V uplynulém roce byly vydány nové řády. Tyto řády shrnují a zevšeobecňují nejnovější výsledky vojenské vědy a techniky a svým obsahem představují závažnou směrnici. Jejich důsledné a tvůrčí uplatnění ve výcviku vojsk nutno považovat za jedno z nejdůležitějších opatření k dalšímu zkvalitnění bojové připravenosti naší armády. Přesto však jsme svědky toho, že prosazování nových názorů na organizaci a vedení soudobého boje a operace naráží na přílišnou konservativnost některých našich autorů, velitelů a důstojníků štábů. Projevují se tendence a snahy mechanického porovnávání tzv. „starých“ a „nových“ řádů, které ve svém důsledku jsou projevem dogmatismu a zastaralých představ o soudobém vojenství. To svědčí o nízké teoretické připravenosti určité části velitelského sboru naší armády, která se snaží nový progresivní obsah uplatňovat starými a přežitými metodami.

Ještě několik slov k sovětským zkušenostem. Důsledné, cílevědomé a tvůrčí uplatňování sovětských zkušeností je třeba považovat za jeden z nejdůležitějších principů a platnou zákonitost výstavby socialistické armády. Je to proto, že výstavba naší armády není myslitelná bez respektování nejzákladnějších požadavků, jež jsou zobecněním vývojové cesty Sovětské armády, včetně nejnovějších vědeckých poznatků. Neznamená to tedy pouze přímé a bezprostřední přebírání sovětských zkušeností. Naše úsilí musí být při přejímání zkušeností současně zaměřeno na jejich další tvůrčí rozpracování z hlediska našich konkrétních potřeb. Na druhé straně však nesmíme přejít do druhého extrému a nadřazovat speci-fičnost naší armády nad obecné principy závažné pro každou armádu socialistického typu, tedy i pro naši. Mimochodem, tento hrubý nedostatek je plně platný pro řadu našich autorů.

Další vážnou příčinou řady nedostatků je i to, že mnoho našich pracovníků se dosud neoprostilo od úzkých a konjunkturálních zájmů při zpracovávání jednotlivých témat, málo se řeší problémy, které jsou nutné z hlediska perspektivních potřeb armády, ale řeší se takové otázky, které vyhovují individuální zálibě autora.

Bylo by třeba zdůraznit, že zvýšení úrovně vojenskovoědecké práce je přímo závislé a podmíněné vzájemnou výměnou názorů, vědeckou polemikou, stránkou kritikou a zásadovostí. Z vojenskovoědecké práce, a tedy i z našeho časopisu, mu-

si být vymýceny všechny pokusy o laciné a bezduché kompilace, projevy neserióznosti a nečestnosti v práci. Není správné, aby se nadále opakovaly případy, kdy články stejného nebo skoro stejného obsahu je zveřejněn současně v několika časopisech nebo sbornících. Nesmí být přece rozhodující snaha po finančním efektu, ale snaha po kvalitě odevzdané práce. Je zapotřebí, abychom zvýšili procento příspěvků ze štábů armád a divizí, abychom tak svázali teorii a praxi a přinutili ji, aby praxi více sloužila. I tu nám mohou být vzorem sovětské časopisy, kde jsou ukázky toho, jak vyhodnocovat zkušenosti ze cvičení, jak provádět závěry pro další praxi.

★

Závěrem je třeba poděkovat všem našim spolupracovníkům-dopisovatelům, členům redakční rady a všem pracovníkům redakce, kteří s velkým úsilím, obětavostí a nadšením připravovali k vydání jednotlivá čísla „Vojenské mysli“ v uplynulém roce a popřát všem mnoho úspěchů v tvůrčí teoretické práci v novém roce 1961, který nechť je pro nás dalším zlepšením úrovně našeho časopisu, nechť je pro nás rokem dalšího zkvalitnění operační přípravy generálů a důstojníků naší lidové armády a tím i dalším příspěvkem k zvýšení její bojové pohotovosti.

217. X 20
3460